Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

16 iulie 2015 *

„Trimitere preliminară — Deșeuri de echipamente electrice și electronice — Directiva 2002/96/CE — Articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 litera (a), precum și anexele IA și IB — Directiva 2012/19/UE — Articolul 2 alineatul (1) litera (a), articolul 2 alineatul (3) litera (b) și articolul 3 alineatul (1) literele (a) și (b), precum și anexele I și II — Noțiunile «echipamente electrice și electronice» și «unelte electrice și electronice» — Dispozitive de acționare a ușilor de garaj”

În cauza C-369/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Landgericht Köln (Germania), prin decizia din 23 iulie 2014, primită de Curte la 31 iulie 2014, în procedura

Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH

împotriva

Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul M. Ilešič (raportor), președinte de cameră, domnul A. Ó Caoimh, doamna C. Toader și domnii E. Jarašiūnas și C. G. Fernlund, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH, de J. Stock, Rechtsanwältin;

— pentru Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG, de S. Pietzcker, Rechtsanwalt;

— pentru guvernul german, de T. Henze și de A. Lippstreu, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de G. Braga da Cruz, de C. Hermes și de D. Loma-Osorio Lerena, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea, pe de o parte, a articolului 2 alineatul (1) și a articolului 3 litera (a), precum și a anexelor IA și IB la Directiva 2002/96/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 ianuarie 2003 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) (JO L 37, p. 24, Ediție specială, 15/vol. 9, p. 184) și, pe de altă parte, a articolului 2 alineatul (1) litera (a) și alineatul (3) litera (b), a articolului 3 alineatul (1) literele (a) și (b), precum și a anexelor I și II la Directiva 2012/19/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) (JO L 197, p. 38).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH (denumită în continuare „Sommer”), pe de o parte, și Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG (denumită în continuare „Rademacher”), pe de altă parte, în legătură cu neînregistrarea acesteia din urmă la Stiftung elektro-altgeräte register (Registrul național german pentru deșeuri de echipamente electrice, denumită în continuare „Stiftung ear”) în calitate de producător de echipamente electrice și electronice (denumite în continuare „EEE”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2002/96

3 Conform articolului 25 din Directiva 2012/19, Directiva 2002/96 a fost abrogată cu efect de la 15 februarie 2014.

4 Considerentele (10), (15) și (16) ale Directivei 2002/96 aveau următorul cuprins:

„(10) Este necesar ca prezenta directivă să înglobeze toate echipamentele electrice și electronice utilizate de consumatori, precum și echipamentele electrice și electronice destinate utilizării profesionale. […]

[…]

(15) Colectarea selectivă este condiția prealabilă pentru a asigura tratarea specifică și reciclarea [deșeurilor de echipamente electrice și electronice (denumite în continuare «DEEE»)] și este necesară pentru atingerea nivelului ales de protecție a sănătății umane și a mediului în Comunitate. […]

(16) În scopul atingerii nivelului ales de protecție și a obiectivelor de mediu armonizate ale Comunității, statele membre ar trebui să ia măsurile necesare pentru a reduce la minimum eliminarea DEEE ca deșeuri orășenești nesortate și pentru a atinge un nivel înalt de colectare selectivă a DEEE. […]”

5 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Obiective”, avea următorul cuprins:

„Prezenta directivă are ca obiectiv prioritar prevenirea producerii de [DEEE] și, în plus, refolosirea, reciclarea și alte forme de valorificare a acestor deșeuri, astfel încât să se reducă volumul de deșeuri eliminate. Prezenta directivă urmărește, de asemenea, îmbunătățirea performanțelor privind mediul ale

tuturor operatorilor implicați în ciclul de viață al echipamentelor electrice și electronice, precum producători, distribuitori și consumatori și, în special, operatori care sunt direct implicați în tratarea [DEEE].”

6 Articolul 2 alineatul (1) din directiva menționată, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevedea:

„Prezenta directivă se aplică [EEE] incluse în categoriile enumerate în anexa IA, cu condiția ca echipamentul în cauză să nu fie parte componentă a unui alt tip de echipament care nu intră în domeniul de aplicare al prezentei directive. Anexa IB conține o listă cu produse incluse în categoriile enumerate în anexa IA.”

7 Articolul 3 din aceeași directivă, intitulat „Definiții”, prevedea:

„În sensul prezentei directive:

(a) [«EEE»] înseamnă echipamente care funcționează pe bază de curenți electrici sau câmpuri electromagnetice și echipamente de producție, de transfer și de măsurare a acestor curenți și câmpuri, incluse în categoriile menționate în anexa IA, și destinate utilizării la o tensiune mai mică sau egală cu 1 000 de volți, curent alternativ, și 1 500 de volți, curent continuu;

[…]”

8 Anexa IA la Directiva 2002/96 enumera categoriile de EEE acoperite de aceasta. Punctul 6 din această anexă viza astfel „[u]nelte electrice și electronice (cu excepția uneltelor industriale fixe de mari dimensiuni)”.

9 Punctul 6 din anexa IB la această directivă, intitulată „Lista cu produsele care trebuie luate în considerare în sensul prezentei directive și care sunt cuprinse în categoriile enumerate în anexa IA”, era redactat după cum urmează:

„Unelte electrice și electronice (cu excepția uneltelor industriale fixe de mari dimensiuni)

Mașini de găurit

Ferăstraie

Mașini de cusut

Echipamente de strunjit, de frezat, de șlefuit, de polizat, de tăiat cu ferăstrăul, de tăiat, de forfecat, de perforat, de găurit, de ștanțat, de fălțuit, de îndoit sau destinate altor operațiuni de prelucrare a lemnului, metalului sau altor materiale

Dispozitive pentru nituit, pentru fixat cu cuie sau pentru înșurubat sau de extragere a niturilor, cuielor, șuruburilor sau pentru alte utilizări similare

Dispozitive pentru sudură, pentru lipit sau pentru utilizări similare

Echipamente de pulverizat, de împrăștiat, de dispersat sau alte operațiuni de tratare a substanțelor lichide sau gazoase prin alte mijloace

Unelte de tuns iarba sau pentru alte activități de grădinărit”.

Directiva 2012/19

10 Considerentele (6), (9), (14) și (15) ale Directivei 2012/19 au următorul cuprins:

„(6) Prezenta directivă are ca obiectiv contribuirea la obținerea unei producții și a unui consum durabil, ca primă prioritate, prin prevenirea producerii de DEEE și, în plus, prin reutilizarea, reciclarea și alte forme de valorificare a acestor deșeuri, astfel încât să se reducă volumul de deșeuri eliminate și să se sprijine utilizarea eficientă a resurselor și recuperarea materiilor prime secundare valoroase. Prezenta directivă urmărește, de asemenea, îmbunătățirea performanțelor de mediu ale tuturor operatorilor implicați în ciclul de viață al EEE, precum producători, distribuitori și consumatori și, în special, operatori care sunt direct implicați în colectarea și tratarea DEEE. În special, abordările naționale diferite ale principiului responsabilității producătorului pot duce la deosebiri considerabile la nivelul sarcinii financiare suportate de agenții economici. Diferențele între politicile naționale privind gestionarea DEEE compromit eficiența politicilor de reciclare. Din acest motiv, ar trebui să se prevadă criterii esențiale la nivelul Uniunii și să se stabilească standarde minime pentru tratarea DEEE.

[…]

(9) Ar trebui să intre sub incidența prezentei directive toate EEE utilizate de consumatori, precum și EEE destinate utilizării profesionale. […] Obiectivele prezentei directive pot fi realizate fără a se include în domeniul de aplicare al acesteia instalațiile fixe de mari dimensiuni, precum platformele petroliere, sistemele de transport al bagajelor din aeroporturi sau lifturile. Cu toate acestea, orice echipament care nu este în mod special proiectat și instalat ca parte a instalațiilor respective și care poate funcționa și fără a face parte din aceste instalații ar trebui inclus în domeniul de aplicare al prezentei directive. În această categorie intră, de exemplu, echipamente cum ar fi sistemele de iluminat și panourile fotovoltaice.

[…]

(14) Colectarea separată reprezintă o condiție prealabilă pentru a asigura tratarea specifică și reciclarea DEEE și este necesară pentru atingerea nivelului ales de protecție a sănătății umane și a mediului în Uniune. Consumatorii trebuie să contribuie activ la succesul acestui tip de colectare și trebuie încurajați să predea DEEE. […]

(15) În scopul atingerii nivelului ales de protecție și a obiectivelor de mediu armonizate ale Uniunii, statele membre ar trebui să ia măsurile necesare pentru a reduce la minimum eliminarea DEEE ca deșeuri municipale nesortate și pentru a atinge un nivel înalt de colectare separată a DEEE. […]”

11 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Obiect”, prevede:

„Prezenta directivă stabilește măsuri vizând protejarea mediului și a sănătății umane prin prevenirea sau reducerea efectelor negative ale generării și gestionării [DEEE], precum și prin reducerea efectelor globale ale utilizării resurselor și îmbunătățirea eficienței utilizării acestora, în conformitate cu articolele 1 și 4 din [Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive (JO L 312, p. 3)], contribuind astfel la o dezvoltare durabilă.”

12 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede:

„(1) Prezenta directivă se aplică [EEE] după cum urmează:

(a) de la 13 august 2012 până la 14 august 2018 (perioadă de tranziție), sub rezerva alineatului (3), pentru EEE incluse în categoriile enumerate în anexa I. Anexa II cuprinde o listă orientativă a EEE care fac parte din categoriile prevăzute în anexa I;

[…]

(3) Prezenta directivă nu se aplică niciunuia dintre următoarele EEE:

[…]

(b) echipamente care sunt proiectate și instalate special ca parte a unui alt tip de echipament ce este exclus sau nu intră în domeniul de aplicare al prezentei directive, care își pot îndeplini rolul doar dacă sunt incluse în echipamentul respectiv;

[…]”

13 Articolul 3 alineatul (1) din aceeași directivă, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

(a) [EEE] înseamnă echipamente care sunt dependente de curenți electrici sau câmpuri electromagnetice pentru a funcționa corespunzător și echipamente pentru generarea, transferul și măsurarea acestor curenți și câmpuri și proiectate pentru utilizarea la o tensiune nominală de maximum 1 000 de volți, pentru curent alternativ, și 1 500 de volți, pentru curent continuu;

(b) «unelte industriale fixe de mari dimensiuni» înseamnă un ansamblu de mari dimensiuni de mașini, echipamente și/sau componente care funcționează împreună pentru o aplicație specifică, sunt instalate și dezinstalate cu titlu permanent de către profesioniști într-un anumit loc și utilizate și întreținute de profesioniști într-o instalație industrială de producție sau de cercetare și dezvoltare;

[…]”

14 Punctul 6 din anexa I la Directiva 2012/19, intitulată „Categorii de EEE reglementate de prezenta directivă pe parcursul perioadei de tranziție, astfel cum se prevede la articolul 2 alineatul (1) litera (a)”, este identic cu punctul 6 din anexa IA la Directiva 2002/96.

15 Punctul 6 din anexa II la Directiva 2012/19, intitulată „Lista orientativă a EEE care sunt cuprinse în categoriile din anexa I”, are următorul cuprins:

„Unelte electrice și electronice (cu excepția uneltelor industriale fixe de mari dimensiuni)

Mașini de găurit

Ferăstraie

Mașini de cusut

Echipamente de strunjit, de frezat, de șlefuit, de polizat, de tăiat cu ferăstrăul, de tăiat, de forfecat, de perforat, de găurit, de ștanțat, de fălțuit, de îndoit sau destinate altor operațiuni de prelucrare a lemnului, a metalului sau a altor materiale

Dispozitive de nituit, de fixat cu cuie, de înșurubat sau de extragere a niturilor, a cuielor, a șuruburilor sau pentru alte utilizări similare

Dispozitive pentru sudură, pentru lipit sau pentru utilizări similare

Echipamente de pulverizat, de împrăștiat, de dispersat sau alte operațiuni de tratare a substanțelor lichide sau gazoase prin alte mijloace

Unelte de tuns iarba sau pentru alte activități de grădinărit”.

Dreptul german

16 Articolul 3 alineatul (1) din Legea privind combaterea concurenței neloiale (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, BGBl. 2010 I, p. 254), astfel cum a fost modificată prin Legea din 1 octombrie 2013 (BGBl. 2013 I, p. 3714, denumită în continuare „UWG”), intitulat „Interzicerea practicilor comerciale neloiale”, prevede:

„Sunt nelegale practicile comerciale neloiale care pot afecta semnificativ interesele concurenților, ale consumatorilor sau ale altor operatori de pe piață. […]”

17 Potrivit articolului 4 din UWG, intitulat „Exemple de practici comerciale neloiale”:

„Reprezintă practici neloiale, în special:

[…]

11. acțiunile contrare dispozițiilor legale care reglementează comportamentul pe piață în interesul operatorilor de pe piață.”

18 Legea privind punerea în circulație, colectarea și eliminarea ecologică a echipamentelor electrice și electronice [Gesetz über das Inverkehrbringen, die Rücknahme und die umweltverträgliche Entsorgung von Elektro- und Elektronikgeräten (Elektro- und Elektronikgerätegesetz), BGBl. 2005 I, p. 762, denumită în continuare „ElektroG”] din 16 martie 2005 cuprinde articolul 2, intitulat „Domeniul de aplicare” și care are următorul cuprins:

„(1) Prezenta lege se aplică [EEE] care fac parte din următoarele categorii, cu condiția ca acestea să nu facă parte dintr-un alt echipament care nu intră în domeniul de aplicare al prezentei legi:

[…]

6. Unelte electrice și electronice, cu excepția uneltelor industriale fixe de mari dimensiuni.

[…]”

19 Articolul 3 din ElektroG, intitulat „Definiții”, prevede:

„(1) În sensul prezentei legi, prin [«EEE»] se înțeleg următoarele:

1. echipamente care funcționează pe bază de curenți electrici sau de câmpuri electromagnetice,

2. echipamente de producție, de transfer și de măsurare a acestor curenți și câmpuri,

proiectate să fie utilizate la o tensiune de maximum 1 000 de volți curent alternativ și 1 500 de volți curent continuu.

[…]

(11) În sensul prezentei legi, prin «producător» se înțelege orice persoană care, indiferent de tehnica de vânzare utilizată, inclusiv prin comunicare la distanță în sensul articolului 312b alineatul (2) din Bürgerliches Gesetzbuch [(Codul civil)], cu titlu profesional

1. fabrică [EEE] sub propria marcă, pe care le pune în circulație pentru prima dată în domeniul de aplicare al prezentei legi,

[…]"

20 Articolul 6 alineatul (2) din această lege, intitulat „Crearea unui organism comun, înregistrarea și garanția de finanțare", are următorul cuprins:

„Toții producătorii au obligația de a se înregistra la autoritatea competentă (articolul 16) conform dispozițiilor tezei a doua și a treia, înainte de punerea în circulație a echipamentelor electrice și electronice. […]"

21 Punctul 6 din anexa I la ElektroG, intitulată „Lista categoriilor și echipamentelor", este identic cu punctul 6 din anexa II la Directiva 2012/19.

Litigiul principal și întrebările preliminare

22 În temeiul articolului 6 alineatul (2) din ElektroG, Sommer, care produce dispozitive de acționare a ușilor de garaj și alte produse, este înregistrată la Stiftung ear în calitate de producător de EEE.

23 Rademacher produce de asemenea dispozitive de acționare a ușilor de garaj. Aceste dispozitive funcționează pe baza unor tensiuni electrice de circa 220-240 de volți, sunt concepute pentru a fi integrate, cu ușa de garaj aferentă, în echipamentul clădirii și pot fi în orice moment demontate, remontate și/sau adăugate respectivului echipament (denumite în continuare „dispozitivele de acționare în cauză"). Rademacher nu este înregistrată la Stiftung ear în calitate de producător de EEE.

24 Din dosarul prezentat Curții reiese că, în luna iulie 2013, Sommer a chemat în judecată Rademacher în fața Landgericht Köln (Tribunalul Regional din Köln) pentru concurență neloială, pentru motivul că aceasta din urmă nu s-a înregistrat la Stiftung ear în calitate de producător de EEE. Prin acțiunea pe care a introdus-o, Sommer solicită, printre altele, să se interzică societății Rademacher să comercializeze dispozitivele de acționare în cauză atât timp cât aceasta nu este înregistrată la Stiftung ear, precum și obligarea acestei societăți să repare orice prejudiciu cauzat eventual societății Sommer prin comercializarea unor astfel de dispozitive de acționare.

25 Sommer consideră că Rademacher este un „producător", în sensul articolului 3 alineatul (11) din ElektroG, și că, în consecință, această societate era obligată să se înregistreze la Stiftung ear înainte de a comercializa EEE. În această privință, Sommer arată că dispozitivele de acționare în cauză nu constituie „unelte industriale fixe de mari dimensiuni", ci „unelte electrice și electronice", în sensul articolului 2 alineatul (1) punctul 6 din această lege, având în vedere că este vorba despre echipamente destinate să fie utilizate de gospodării, că aceste dispozitive de acționare funcționează pe bază de curenți electrici sau de câmpuri electromagnetice, că sunt proiectate pentru a fi utilizate la o

tensiune de maximum 1 000 de volți curent alternativ și 1 500 de volți curent continuu și că acestea nu sunt inamovibile. Potrivit Sommer, respectivele dispozitive de acționare au o funcție proprie și nu fac parte dintr-un echipament care nu intră în domeniul de aplicare al ElektroG.

26 Rademacher contestă această poziție. Apreciază că dispozitivele de acționare în cauză nu constituie „unelte", în sensul articolului 2 alineatul (1) punctul 6 din această lege. Astfel, această dispoziție ar fi precizată de punctul 6 din anexa I la ElektroG, care cuprinde o listă de produse. Lista respectivă nu ar fi, desigur, exhaustivă, dar produsele pe care le include ar avea, cu toate acestea, drept caracteristică comună acționarea asupra materialelor, și anume materiile și substanțele care trebuie transformate, și modificarea lor din punct de vedere fizic. Or, în măsura în care dispozitivele de acționare în cauză nu ar avea drept funcție decât alimentarea sistemului cu energie și comandarea lui, utilizarea acestor produse nu ar determina vreo transformare directă sau vreo acțiune asupra materiilor sau a substanțelor, acestea nu ar putea fi considerate „unelte electrice și electronice" în sensul articolului 2 alineatul (1) punctul 6 din ElektroG. Rademacher apreciază că, în orice caz, dispozitivele de acționare în cauză nu au o funcție proprie și constituie o componentă a unui produs principal care nu intră în domeniul de aplicare al ElektroG.

27 Din informațiile furnizate de instanța de trimitere rezultă că, în cazul în care Rademacher ar trebui să fie considerată ca fiind un producător supus obligației de înregistrare prevăzute la articolul 6 alineatul (2) din ElektroG, comercializarea, de către această societate, a dispozitivelor de acționare în cauză ar fi contrară articolului 3 alineatul (1) și articolului 4 punctul 11 din UWG coroborate cu articolul 2 și cu articolul 6 alineatul (2) din ElektroG, atât timp cât respectiva societate nu este înregistrată la Stiftung ear.

28 Întrucât ElektroG are ca obiect transpunerea în ordinea juridică germană a Directivei 2002/96, această instanță ridică problema dacă dispozitivele de acționare în cauză intră în sfera noțiunii „unelte electrice și electronice", în sensul acestei directive și al Directivei 2012/19. Astfel, potrivit instanței menționate, intenția legiuitorului Uniunii de a se evita pe cât posibil ca materiale utile sau substanțe toxice rezultate din componentele electrice și electronice să se afle printre resturile menajere, precum și definiția dată de Bundesverwaltungsgericht (Curtea Administrativă Federală) noțiunii „unealtă", și anume „un instrument care permite să se acționeze mecanic asupra obiectelor", susțin un răspuns afirmativ la această întrebare. În schimb, faptul că produsele menționate la punctul 6 din anexa IB la Directiva 2002/96 și, respectiv, la punctul 6 din anexa II la Directiva 2012/19 acționează mecanic asupra obiectelor sau a pieselor, astfel încât acestea transformă și, prin urmare, modifică obiecte sau materiale, în condițiile în care dispozitivele de acționare în cauză nu transformă și nici nu modifică obiectele sau materialele, ci numai acționează ușa de garaj, ar pleda pentru un răspuns negativ.

29 Potrivit instanței de trimitere, în cazul în care dispozitivele de acționare în cauză ar trebui considerate ca intrând în sfera noțiunii „unelte electrice și electronice", ar trebui să se verifice și dacă aceste dispozitive de acționare nu sunt excluse din domeniul de aplicare al Directivei 2002/96 și, respectiv, din domeniul de aplicare al Directivei 2012/19 întrucât acestea constituie componente ale unor „unelte industriale fixe de mari dimensiuni" sau fac parte din „alt tip de echipament" care nu intră în domeniile lor de aplicare. În această privință, instanța de trimitere consideră că faptul că respectivele dispozitive de acționare sunt montate, cu ușa de garaj, în clădire și servesc la comandarea acesteia ar lăsa să se creadă că nu au o funcție autonomă și constituie o componentă a unui dispozitiv global fix, în timp ce împrejurarea că aceleași dispozitive de acționare pot în orice moment să fie demontate, remontate sau adăugate echipamentului clădirii ar permite să se considere că ele asigură o funcție proprie care le-ar distinge de un echipament electric fix.

30 În aceste condiții, Landgericht Köln a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 2 alineatul (1) și articolul (3) litera (a), precum și anexa IA și anexa IB la Directiva 2002/96 și/sau articolul 2 alineatul (1) litera (a), articolul 3 alineatul (1) litera (a), precum și anexa I și anexa II la Directiva 2012/19 trebuie interpretate în sensul că dispozitivele de acționare a ușilor (de garaj) care sunt alimentate cu tensiuni electrice de circa 220-240 de volți și sunt produse în vederea montării alături de ușile (de garaj) în ansamblul de echipamente al clădirii sunt incluse în sfera noțiunii «EEE», în special a noțiunii «unelte electrice și electronice»?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, anexa IA punctul 6, precum și anexa IB punctul 6 la Directiva 2002/96 și/sau articolul 3 alineatul (1) litera (b), punctul 6 din anexa I, precum și punctul 6 din anexa II la Directiva 2012/19 trebuie interpretate în sensul că dispozitivele de acționare (a ușilor de garaj) menționate în cadrul primei întrebări trebuie considerate componente ale «uneltelor industriale fixe de mari dimensiuni» în sensul acestor dispoziții?

3) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare și al unui răspuns negativ la a doua întrebare, articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2002/96 și/sau articolul 2 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2012/19 trebuie interpretate în sensul că dispozitivele de acționare (a ușilor de garaj) menționate în cadrul primei întrebări trebuie considerate părți ale unui alt tip de echipamente care nu intră sub incidența domeniului de aplicare al directivei aplicabile?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitate

31 Comisia Europeană consideră că trimiterea la Directiva 2002/96 este lipsită de pertinență în vederea examinării cererii de decizie preliminară, în măsura în care această directivă a fost, conform articolului 25 primul paragraf din Directiva 2012/19, abrogată cu efect de la 15 februarie 2014.

32 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a statua asupra unei cereri de decizie preliminară adresate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal ori atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea Fish Legal și Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, punctul 30 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea Idrodinamica Spurgo Velox și alții, C-161/13, EU:C:2014:307, punctul 29).

33 În speță, deși instanța de trimitere nu precizează motivele pentru care solicită interpretarea Directivei 2002/96 „și/sau” a Directivei 2012/19, din dosarul prezentat Curții rezultă totuși, pe de o parte, că această primă instanță a fost sesizată cu acțiunea introdusă de Sommer în luna iulie 2013, și anume înainte de data la care Directiva 2002/96 a încetat să își producă efectele, și anume la 15 februarie 2014, și, pe de altă parte, că, prin acțiunea sa, Sommer solicită în special obligarea Rademacher la repararea oricărui prejudiciu pe care reclamanta din litigiul principal l-ar fi suferit ca urmare a comportamentului pretins neloial al Rademacher, care a început în mod vădit sub imperiul Directivei 2002/96 și a continuat sub cel al Directivei 2012/19.

34 În consecință, nu rezultă în mod vădit că interpretarea solicitată a Directivei 2002/96 și a Directivei 2012/19 nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal.

35 În consecință, întrebările sunt admisibile în totalitate.

Cu privire la fond

36 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 litera (a), precum și punctul 6 din anexa IA și punctul 6 din anexa IB la Directiva 2002/96, pe de o parte, și articolul 2 alineatul (1) litera (a) și alineatul (3) litera (b), articolul 3 alineatul (1) literele (a) și (b), precum și punctul 6 din anexa I și punctul 6 din anexa II la Directiva 2012/19, pe de altă parte, trebuie interpretate în sensul că dispozitivele de acționare a ușilor de garaj precum cele în discuție în litigiul principal, care funcționează pe baza unor tensiuni electrice de circa 220-240 de volți, care sunt proiectate pentru a fi integrate, cu ușa de garaj aferentă, în echipamentul clădirii și care pot fi în orice moment demontate, remontate și/sau adăugate, intră în domeniul de aplicare al Directivei 2002/96 și, respectiv, în domeniul de aplicare al Directivei 2012/19 în perioada de tranziție prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) din această ultimă directivă (denumită în continuare „perioada de tranziție”).

37 Din articolul 2 din Directiva 2002/96 rezultă că intră în domeniul de aplicare al acesteia produsele care îndeplinesc trei condiții cumulative, și anume, în primul rând, de a constitui EEE, în al doilea rând, de a intra în categoriile enumerate în anexa IA la această directivă și, în al treilea rând, de a nu face parte dintr-un alt tip de echipament care este exclus din domeniul de aplicare al directivei menționate și de a nu constitui un astfel de echipament. Aceleași condiții sunt reluate, în esență, la articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2012/19 coroborat cu alineatul (3) al aceluiași articol, din care rezultă că Directiva 2012/19 se aplică, în perioada de tranziție, în cazul EEE-urilor care fac parte categoriile enumerate în anexa I la directiva amintită și care nu sunt prevăzute la articolul 2 alineatul (3) din aceasta.

38 În ceea ce privește, mai întâi, prima condiție menționată la punctul anterior din prezenta hotărâre, trebuie arătat că articolul 3 litera (a) din Directiva 2002/96 și articolul 3 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2012/19 definesc noțiunea „EEE” în mod cvasiidentic, și anume ca incluzând echipamentele care funcționează pe bază de curenți electrici sau de câmpuri electromagnetice și echipamentele de producție, de transfer și de măsurare a acestor curenți și câmpuri și destinate utilizării la o tensiune de maximum 1 000 de volți curent alternativ și 1 500 de volți curent continuu. Articolul 3 litera (a) din Directiva 2002/96 adaugă la această definiție cerința ca echipamentele să facă parte din categoriile enumerate în anexa IA la această din urmă directivă.

39 În speță, din informațiile furnizate de instanța de trimitere rezultă că dispozitivele de acționare în cauză funcționează pe bază de curenți electrici a căror tensiune este de circa 220-240 de volți, și anume mai mică decât 1 000 de volți curent alternativ sau 1 500 de volți curent continuu. În consecință, aceste dispozitive de acționare pot constitui EEE în sensul Directivei 2002/96 și sunt EEE în sensul Directivei 2012/19.

40 În continuare, în ceea ce privește a doua condiție menționată la punctul 37 din prezenta hotărâre, instanța de trimitere urmărește să afle dacă dispozitivele de acționare în cauză se încadrează la punctul 6 „Unelte electrice și electronice (cu excepția uneltelor industriale fixe de mari dimensiuni)” din anexa IA la Directiva 2002/96 „și/sau” la punctul 6 din anexa I la Directiva 2012/19, care este redactat identic.

41 Trebuie observat, pe de o parte, că a doua teză a articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2002/96 precizează că anexa IB la aceasta „conține o listă cu produse incluse în categoriile enumerate în anexa IA”, în timp ce a doua teză a articolului 2 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2012/19 prevede că

anexa II la aceasta „cuprinde o listă orientativă a EEE care fac parte din categoriile prevăzute în anexa I”. Pe de altă parte, este necesar să se constate că dispozitivele de acționare a ușilor de garaj nu se numără, ca atare, printre produsele enumerate la punctul 6 „Unelte electrice și electronice (cu excepția uneltelor industriale fixe de mari dimensiuni)” din anexa IB la Directiva 2002/96 și nici printre cele menționate la punctul 6 din anexa II la Directiva 2012/19, intitulat în mod identic.

42 În această privință, trebuie arătat că, chiar dacă cuprinsul acestui punct corespunde cu cel al punctului 6 din anexa IB la Directiva 2002/96, din cea de a doua teză a articolului 2 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2012/19, cât și din titlul anexei II la aceasta rezultă clar că lista cu EEE întocmită în această anexă este orientativă, în timp ce Directiva 2002/96 nu prevede în mod expres că lista prevăzută în anexa IB are un astfel de caracter orientativ.

43 Totuși, această unică împrejurare nu este de natură să confere un caracter exhaustiv listei prevăzute în anexa IB la Directiva 2002/96. Astfel, din textul articolului 2 alineatul (1) din această directivă, în special din faptul că această dispoziție nu prevede că anexa IB la directiva menționată cuprinde „lista produselor” care fac parte din categoriile enumerate în anexa IA, ci „o” listă „cu” astfel de produse, reiese că această listă este orientativă.

44 Din considerațiile care precedă rezultă că articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2002/96 și anexa IB la directiva menționată trebuie înțelese în sensul că aceasta din urmă cuprinde o listă orientativă cu produse care fac parte din categoriile avute în vedere de anexa IA la această directivă.

45 În consecință, trebuie să se verifice dacă dispozitivele de acționare în cauză pot face parte din categoria „unelte electrice și electronice (cu excepția uneltelor industriale fixe de mari dimensiuni)”, în sensul Directivelor 2002/96 și 2012/19.

46 În această privință, în lipsa unei definiții a termenului „unelte” în directivele menționate, trebuie să se aibă în vedere, pentru a stabili conținutul său, sensul general și comun admis al acestuia (a se vedea prin analogie Hotărârea Endendijk, C-187/07, EU:C:2008:197, punctul 15 și jurisprudența citată). Or, acest termen desemnează în mod obișnuit orice obiect utilizat pentru realizarea unei operațiuni sau a unei anumite lucrări.

47 În consecință, în măsura în care, odată ce sunt alimentate cu electricitate, dispozitivele de acționare în cauză permit, potrivit informațiilor furnizate de instanța de trimitere, să se acționeze și să se comande ușile de garaj, acestea constituie unelte electrice sau electronice în sensul directivelor menționate.

48 Această concluzie nu este repusă în discuție de argumentul invocat de Rademacher potrivit căruia, din moment ce dispozitivele de acționare în cauză nu servesc decât să miște obiecte precum ușile de garaj, acestea nu pot fi incluse printre produsele menționate la punctul 6 din anexa IB la Directiva 2002/96 și, respectiv, la punctul 6 din anexa II la Directiva 2012/19, întrucât aceste produse au drept caracteristică comună să servească la transformarea obiectelor. Astfel, după cum subliniază Sommer în observațiile sale scrise, această caracteristică nu poate fi calificată drept comună tuturor produselor enumerate la punctele 6 menționate, din moment ce unele dintre aceste produse precum uneltele pentru înșurubat sau de extragere a șuruburilor nu transformă obiectele asupra cărora acționează direct, ci doar le mișcă.

49 În ceea ce privește problema dacă dispozitivele de acționare în cauză constituie „unelte industriale fixe de mari dimensiuni” excluse din categoria „uneltelor electrice și electronice”, în sensul Directivelor 2002/96 și 2012/19, trebuie să se sublinieze, pe de o parte, că prima directivă nu definește noțiunea „unelte industriale fixe de mari dimensiuni”. Cu toate acestea, conform jurisprudenței citate la punctul 46 de mai sus, trebuie arătat că noțiunea respectivă are în vedere în mod obișnuit uneltele sau mașinile cu gabarit mare care sunt utilizate în cadrul unui proces de fabricare sau de transformare industrială a produselor, sunt instalate în poziție statică și nu pot fi în mod normal deplasate sau ridicate. Rezultă că, în orice caz, dispozitivele de acționare în cauză nu pot fi calificate drept „unelte

industriale ”, în măsura în care aceste dispozitive de acționare nu sunt utilizate în cadrul unui proces de fabricare sau de transformare industrială a produselor. Pe de altă parte, respectivele dispozitive de acționare nu corespund nici definiției „unelte industriale fixe de mari dimensiuni” cuprinse la articolul 3 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2012/19, întrucât acestea nu sunt în principal „utilizate și întreținute de profesioniști într-o instalație industrială de producție sau de cercetare și dezvoltare”.

50 Din considerațiile care precedă rezultă că dispozitivele de acționare în cauză fac parte din categoria „Unelte electrice și electronice (cu excepția uneltelor industriale fixe de mari dimensiuni)”, în sensul Directivelor 2002/96 și 2012/19.

51 În sfârșit, cu privire la a treia condiție menționată la punctul 37 din prezenta hotărâre, instanța de trimitere ridică problema dacă nu trebuie totuși să se considere că dispozitivele de acționare în cauză fac parte dintr-un alt tip de echipament, care nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2002/96, în sensul articolului 2 alineatul (1) din aceasta, „și/sau” că astfel de dispozitive de acționare constituie echipamente care sunt proiectate și instalate special ca parte a unui alt tip de echipament care este exclus sau care nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2012/19, care își pot îndeplini rolul doar dacă sunt incluse în echipamentul respectiv, în sensul articolului 2 alineatul (3) litera (b) din această din urmă directivă.

52 În această privință, trebuie arătat că, potrivit termenilor articolului 1 din Directiva 2002/96, aceasta are drept obiective prevenirea producerii de deșeuri de EEE și refolosirea, reciclarea și alte forme de valorificare a acestor deșeuri, astfel încât să se reducă volumul de deșeuri eliminate, precum și îmbunătățirea performanțelor privind mediul ale tuturor operatorilor implicați în ciclul de viață al EEE. Potrivit considerentelor (10), (15) și (16), această directivă urmărește să înglobeze toate EEE utilizate de consumatori, precum și EEE destinate utilizării profesionale și să atingă un nivel ridicat de colectare selectivă a DEEE, pentru a asigura nivelul ales de protecție a sănătății umane și a mediului. Reiese, pe de altă parte, din considerentele (6), (9), (14) și (15) ale Directivei 2012/19 că aceasta urmărește, în esență, aceleași obiective.

53 Având în vedere aceste obiective, excepțiile de la aplicarea directivelor amintite, prevăzute la articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2002/96 și, respectiv, la articolul 2 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2012/19, trebuie interpretate în mod restrictiv.

54 Rademacher susține, în esență, că dispozitivele de acționare în cauză sunt exceptate de la aplicarea directivelor menționate pentru motivul că acestea nu au o funcție autonomă, ci fac parte dintre componentele integrate în mod fix în echipamentul domotic al clădirii în cauză.

55 Cu toate acestea, în ceea ce privește excepția prevăzută la articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2002/96, un EEE, în sensul acestei directive, care, precum dispozitivele de acționare în cauză, poate fi demontat sau remontat și/sau adăugat echipamentului clădirii în orice moment, nu poate fi exceptat din domeniul de aplicare al directivei numai pentru motivul că acesta este „proiectat[…] pentru a fi integrat[…] [respectivului] echipament”. Astfel, o asemenea excepție ar avea drept consecință excluderea unui număr mare de EEE care fac parte în mod expres din categoriile enumerate în anexa IA la Directiva 2002/96 numai pentru motivul că sunt fixate într-o clădire sau că sunt conectate la rețeaua electrică a acesteia și ar fi, prin urmare, contrară obiectivelor directivei.

56 În ceea ce privește excepția prevăzută la articolul 2 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2012/19, aceasta are un caracter și mai puțin extins decât cea prevăzută la articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2002/96, dat fiind că prin această excepție se urmărește să se excludă doar echipamentele „proiectate și instalate special” ca parte a unui alt tip de echipament și care „își pot îndeplini rolul doar dacă sunt incluse în echipamentul respectiv”. În această privință, potrivit textului considerentului (9) al Directivei 2012/19, obiectivele directivei pot fi realizate fără a se include în domeniul său de aplicare instalațiile fixe de mari dimensiuni precum platformele petroliere, sistemele de transport al bagajelor din aeroporturi sau lifturile. Cu toate acestea, același considerent oferă două exemple de EEE, și anume sistemele de

iluminat și panourile fotovoltaice, care, deși sunt în mod normal integrate în instalații fixe de gabarit mare precum clădirile, nu sunt considerate, cu toate acestea, ca fiind „în mod special” destinate să fie integrate în astfel de instalații și sunt considerate că își pot îndeplini funcțiile chiar dacă nu fac parte integrantă din acestea.

57 Or, în raport cu aceste exemple și în măsura în care dispozitivele de acționare în cauză pot fi în orice moment demontate, remontate și/sau adăugate echipamentului clădirii și, în consecință, nu sunt proiectate pentru a funcționa în mod exclusiv cu anumite uși, aceste dispozitive de acționare nu pot fi considerate, în orice caz, ca fiind „proiectate și instalate special” pentru a fi integrate în respectivul echipament, în sensul articolului 2 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2012/19.

58 În consecință, dispozitivele de acționare a ușilor de garaj precum cele în discuție în litigiul principal nu pot fi încadrate în excepțiile prevăzute la articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2002/96 și la articolul 2 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2012/19.

59 Având în vedere toate considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 litera (a), precum și punctul 6 din anexa IA și punctul 6 din anexa IB la Directiva 2002/96, pe de o parte, și articolul 2 alineatul (1) litera (a) și alineatul (3) litera (b), articolul 3 alineatul (1) literele (a) și (b), precum și punctul 6 din anexa I și punctul 6 din anexa II la Directiva 2012/19, pe de altă parte, trebuie interpretate în sensul că dispozitivele de acționare a ușilor de garaj precum cele în discuție în litigiul principal, care funcționează pe baza unor tensiuni electrice de circa 220-240 de volți, care sunt proiectate pentru a fi integrate, cu ușa de garaj aferentă, în echipamentul clădirii și care pot fi în orice moment demontate, remontate și/sau adăugate, intră în domeniul de aplicare al Directivei 2002/96 și, respectiv, în domeniul de aplicare al Directivei 2012/19 în perioada de tranziție.

Cu privire la cheltuielile de judecată

60 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 litera (a), precum și punctul 6 din anexa IA și punctul 6 din anexa IB la Directiva 2002/96/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 ianuarie 2003 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE), pe de o parte, și articolul 2 alineatul (1) litera (a) și alineatul (3) litera (b), articolul 3 alineatul (1) literele (a) și (b), precum și punctul 6 din anexa I și punctul 6 din anexa II la Directiva 2012/19/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE), pe de altă parte, trebuie interpretate în sensul că dispozitivele de acționare a ușilor de garaj precum cele în discuție în litigiul principal, care funcționează pe baza unor tensiuni electrice de circa 220-240 de volți, care sunt proiectate pentru a fi integrate, cu ușa de garaj aferentă, în echipamentul clădirii și care pot fi în orice moment demontate, remontate și/sau adăugate respectivului echipament, intră în domeniul de aplicare al Directivei 2002/96/CE și, respectiv, în domeniul de aplicare al Directivei 2012/19/UE în perioada de tranziție prevăzută la articolul 2 alineatul (1) litera (a) din această ultimă directivă.

Semnături